

Tukes

PL 66 (Opastinsilta 12B)

00521

Jänijärven seudun suojeluyhdistys ry:n hallitus on kokouksessaan 15.6.2025 päättänyt tehdä muistutuksen, esittäen vastustavan mielipiteensä Rio Tinto Exploration Finland Oy:n malminetsintälupahakemukselle, lupa-alueella Särki 1, lupatunnus ML2024:0051. Alueen sijainti Forssa ja Tammela, yhteensä 3078,60 ha.

Perustelut:

1. Taustatiedot

Suojeluyhdistyksen tarkoituksena on edistää vesien suojelua toimialueellaan, joka on Jänijärvi ympäristöineen. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys pyrkii kokoamaan asiasta kiinnostuneet henkilöt, yhdistykset ja yhteisöt yhteiseen toimintaan järven suojelun hyväksi. Tarkoituksemme toteuttamiseksi olemme toimineet kiinteässä yhteistyössä Tammelan kunnan, Hämeenlinnan ELY-keskuksen, Hämeen Ammattikorkeakoulun HAMK:in, muiden alueen vesiensuojeluyhdistysten, Metsäkeskuksen, osakaskuntien sekä LounaPlussa Oy:n kanssa vesiensuojelullisten hankkeiden eteenpäin viemiseksi.

Tässä olemme myös monella tavalla onnistuneet. Jänijärven vedenlaatu on 1990-luvun välttävästä parantunut tyydyttäväksi, osin jopa hyväksi. Leväkukintaa ei ole moneen vuoteen ollut. Kaukjärven osakaskunta on säännöllisesti istuttanut kuhaa. Jänijärven kalakanta on kesällä 2022 suoritettuna koekalastuksen perusteella hyvä, myös merkkejä kuhakannan omasta poikastentuotannosta löytyi.

Yhdessä Kaukjärven osakaskunnan kanssa yhdistys on yli 10 vuoden ajan panostanut seudun asukkaiden viihtyvyyteen. Tammelan kunnan maille olemme saaneet luvan toteuttaa Jänijärven yhteisrannan, jonne olemme rakentaneet hiekkarannan, uimalaiturin, pukutilan, puuceen, ja viimeisimpinä kotalaavun ja puuvajan. Tämän olemme tehneet talkootyönä, saaden kustannuksiin Maaseudun kehittämisrahaston EU-tukivaroja muun muassa LounaPlussa OY:n kautta. Osakaskunta puolestaan toteutti kesällä 2022 veneiden lasku- ja säilytyspaikan.

2. Malminetsinnän haitat

Rio Tinto ilmoitti, kutsukokouksessa 2.5.2025, pyrkivänsä aloittamaan 500m syvyyteen asti ulottuvat kairaukset alkusyksystä 2025. Kesän aikana jatkavat kenttätöiden ja pintamittauksien tekemistä. Rio Tintolla on lainvoimainen malminetsintälupa, vajaa 600ha kokoisella Särkisuo alueella, joka sijaitsee Särkijärven etelä- ja itäpuolella. Nyt jätetty, yli 3000ha Särki 1 lupahakemusalue ulottuu 10-tien

pohjoispuolella Forssasta laajasti Tammelan puolella aina Myllykylälle asti. Alueeseen kuuluu myös Lempäänkulma sekä Ilojärven ympäristö. Koko alueen keskellä sijaitsee mainittu Särkisuo-alue.

Yhdistyksen luottamus Rio Tintoon on heikkoa. Jo Särkisuo-alueen lupahakemuksesta kävi ilmi, että Rio Tinto aikoo laajentaa malminetsintää yli 6000 ha alueelle. Talvella 2025 Rio Tinto tekikin malminetsintävaraukset nimellä Särki1 ja Särki 2, yhteensä yli 6000 ha. Nämä kaksi aluetta olivat hyvin vaikeasti tulkittavissa kartalta, koska menivät toistensa kanssa limittäin ja ristikkäin. Särkisuo-alue jätettiin tahallaan pois kartalta. 2.5.2025 tilaisuudessa Rio Tinto sanoi hakevansa Särki 1 malminetsintäluvan. Nyt käsillä oleva hakemus järkytti, ollen yli 3000 ha, käsittäen alueita sekä Särki 1 että Särki 2 varausalueilta. Myöskään aikaisempien helikopterilentojen tiedotukset eivät vastanneet käytännön toimia. Nyt malminetsintälupahakemuksen käsittelyn aikana Rio Tinto kysyy samaan aikaan alueen maanomistajilta kairauslupaa, mikä tuntuu ristiriitaiselta ja huolta herättävältä.

Rio Tinto tietää tarkkaan mitä alueelta hakevat, muun muassa kuparia ja nikkeliä, sillä GTK on kyseisillä alueilla aikaisemmin kairannut 200m syvyyteen. Helikopterilennoilla löydettiin ne mielenkiintoisimmat alueet. Syväkairauksilla Rio Tinto haluaa selvittää, ovatko malminesiintymien pitoisuudet ja laajuudet riittävät kaivoksen perustamiselle.

Jänijärveen malminetsintäalueen kairaukset voivat vaikuttaa usealta suunnalta ja usealla tavalla, niin pohjoisesta, idästä kuin etelästä.

Yhdistykseemme kuuluu 110 kiinteistöä, joista vajaa kymmenen on vakituksia asukkaita. Rio Tinton ensimmäisestä, Särkisuo-nimisestä etsintävarauksesta ja lupahakemuksesta v 2023 lähtien, on yhdistyksen jäsenten suurin huoli ja keskustelunaihe ollut malminetsintä ja sen aiheuttamat huolet ja haitat:

- Huoli pohjaveden ongelmista on suuri, alueen vesihuolto perustuu omiin kaivoihin.
- Myös kiinteistön arvon aleneminen huolestuttaa – eräskin mökkikauppa peruuntui, kun ostajalle kerrottiin läheisestä malminetsintäalueesta.
- Epätietoisuus itse kairauksen aiheuttamista muista haitoista on suuri. Mitä myrkkyyä nousee pintaan ja leviää luontoon porauksen jäähdytysveden kera? Ja mistä vesi otetaan?
- Rio Tinto ilmoittaa asettaneensa 4000 € haittojen vakuudeksi. Sillä rahalla ei yhtäkään uutta kaivoa tehdä!

3. Mahdollisen kaivostoiminnan haitat

- Kaivoshanke olisi Häme 2040 maakuntakaavan vastainen.
- Kaivoshankkeen vaikutus vesistön valuma-alueelle olisi merkittävä. Tammelan järviylänkö, johon Jänijärvin kuuluu, on valuma-alueen latvavesi. Valuma-alueen ensimmäinen järvi on kirkasvetinen erämaajärvi Saloistenjärvi, joka on Natura-alueita, jota Ilojärven alueen jo malminetsintä saattaa haitata, kaivoksesta puhumattakaan.
- Myös Särkisuo ja Särkijärvestä on suora laskuojayhteys Jänijärveen, joka on Jänhijoki-haaran viimeinen järvi ennen yhtymistään Loimijokeen. Kaivostoiminta Ilojärven tai Särkisuo-alueella, tai Mustialan tasangolla vaikuttaisi väistämättä myös Myllyjoen kautta Tammelan Pyhäjärveen. Näin latvavesien valuma-alueen pilaantumisen vaikutukset ulottuisivat Loimijokea pitkin lopulta

Kokemäenjoen kautta aina Itämereen asti. Huomioitavaa on, että koko Turunseudun vedenhuollon keinopohjaveden raakavesi otetaan Loimijoesta Huittisten kohdalla.

- Tammelan kunnan maine luontoarvoja vaalivana, kahden kansallispuiston kotina kärsisi peruuttamattomasti. Kaivos olisi kunnan strategian vastainen.

- Alueen virkistyskäyttömahdollisuudet, mukaan lukien luonto- ja maaseutuyrittäminen vähenevät huomattavasti.

- Metsäkeskus on talvella 2025 aloittanut toimenpidesuunnitelman mukaisten vesistönparannustoimenpiteiden tekemisen Jänijärven valuma-alueelle.

- Yhteiskunnan rahoittamissa hankkeissa tehty työ mitätöityy, ja hankkeisiin käytetyt yhteiskunnan varat, 1,5 – 2 miljoonaa euroa, tulevat heitetyksi hukkaan.

Tammelassa 25.6.2025

Jänijärven seudun suojeluyhdistys ry

Jan Löfstedt
puheenjohtaja

Petri Tamminen
varapuheenjohtaja

Lisätietoja muistutuksesta antaa

Jan Löfstedt, puhelin +358 50 4285698, sähköposti janalbinlofstedt@gmail.com